

KARL RAHNER

SLOVÁ V MLČANIE

BOH MÔJHO ŽIVOTA

... vznešený vysoko nad všetkými údoliami, v ktorých sa vlečú cesty môjho putovania...

Slovo otcovského srdca

Ale čo to vlastne hovorím, keď Ťa volám svojim Bohom, Bohom môjho života? Posvätením svojich skutkov? Súdom nad svojimi hriechmi?

Keby som, stojac na kraji Tvojej nekonečnosti, bol zavolať do bezcestných diaľok Tvojho bytia zároveň všetky mená, ktoré som pozbieral v tom tesnom priestore svojej konečnosti? Nikdy by som Ťa nebol vypovedal.

... u neho sa dýcha v inom rytme, ako v tom, ktorý zodpovedá našej skutočnosti

Si Bohom ich života?

Keby moja tesná chyža so svojimi malými dôverne známymi vecami, keby pozemský život so svojimi veľkými radosťami a bolesťami boli mojím domovom, či by to nebolo všetko vsadené v Tvojej nekonečnosti?

... vždy už dopredu nahliadol do tých diaľok bez hraníc¹

... v kruhu na väzenskom dvore svojej konečnosti ... Ty, ktorý ma prepúšťaš z väzenských stien mojej konečnosti...

Tu sa otvárajú brány mojej duše, tu sa môžem opustiť a zabudnúť, tu prúdi celé moje bytie ponad strnulé ohrady môjho stiesneného prebývania a môjho úzkostného sebauplatňovania, ponad tie steny, ktoré ma uzavreli do mojej vlastnej chudoby a prázdnoty. Všetky sily mojej duše Ti plynú v ústrety a už sa nechcú vrátiť, ale stratiť sa v Tebe...

Keď Ťa však milujem, keď v trýzni svojich otázok prestanem krúžiť nepokojne okolo seba, nepozerám zďaleka a zvnútra akoby slepými očami do Tvojho neprístupného svetla; veď Ty sám, Nepochopiteľný, si sa stal najvnútornejším stredom môjho života...

Tvoje „Tak to je“ – najvyššia blaženosť.. V tejto blaženosti Ťa potom už moje poznanie nechce strhnúť k sebe, aby Ti vyrvalo Tvoje večné tajomstvo.²

¹ nekonečných, bez ohraničenia

BOH MÔJHO PÁNA JEŽIŠA KRISTA

Čokoľvek viem a po čom túžim a čo milujem – tu, kde prebývam a žijem, je všetko rozdvojené, zlomkovité.

CHARAKTER

Musíme zachovávať „disciplínu“ a mieru. Musíme dbať, aby sa dobrota nestala slabosťou, sila násilím. Všetky tieto mocnosti žiadostivo obkľučujú náš konečný život a chcú dosiahnuť svoj cieľ, aby existovali a žili v nás a skrze nás. A naša konečná sila sa musí úsporne rozdeľovať medzi ne v malých núdzných dávkach. Do žiadnej nesmieme vkladať celý svoj život, na žiadnu sa nesmieme vyminúť – inak by sme sa v takej výlučnosti a bezuzdnosti sami zahubili: tí, ktorí všetko vedľa, sú zriedkakedy milujúcimi, tí „všemohúci“ sú povestne tvrdí, o tých najkrajších sa hovorí, že sú obyčajne hlúpi. A musí to tak byť: ako by sme my koneční mohli byť všetko naraz?

A predsa: kde je vševedúcnosť, ktorá je večnou láskou? Všemohúcnosť, ktorá je na druhej strane dobrotou, plnokrvný život, živým duchom, krása ... kde môže všetko veľké rásť donekonečna v neúprosnej neobmedzenosti sa rozprestierať, bezohľadne sa presadzovať....

To si Ty, môj Bože.

...tiesni ... potlačuje v úzkom priestore mojej konečnosti...

V láske k Tvojej svätej bezmedznosti sa náš život, donútený zachovávať disciplínu a mieru, stáva znesiteľným.

V láske k Tebe nájdeme samých seba, potom je nám naša tesná malosť aspoň na chvíľu ako keby odňatá.³

... prichádzaš ku mne, keď vpadáš do môjho života. Nepotrebuješ sa zvlášť starať, keď blesk Tvojej všemohúcnosti udrie do môjho života, aby bol tiež milým svetlom Tvojej múdrosti.

Môžeš byť neúprosným súdom, a pre Tvoje ucho je rozsudok večného zavrhnutia ešte jasotom, ktorý velebí Tvoju prenesmiernu dobrotu.

DIVOKÝ BOH

Keď Ťa chcem zaradiť do počtu svojho života, musím písať záhadné číslo Tvojej nekonečnosti... Ako môžem počítať s Tvojou dobrotou, keď tá je pre mňa takisto svätou prítomnosťou, ako s Tvojím bezdôvodným milosrdenstvom, keď ono je vždy taktiež Tvojou neúprosnou spravodlivosťou? Ty mi hovoríš vždy všetko: svoju nekonečnosť. Ale toto slovo marí všetky zámery mojich výpočtov. Ty si takto v mojom živote jeho večným ohrozením, Ty ma vyháňaš von z každej istoty.

² str. 7-13

³ str. 15-17

VTELENIE
„V PRÍBEHU“

Nie, Pane, Ty mi musíš povedať slovo, ktoré nemôže znamenať všetko a čokoľvek, pretože obsahuje všetko a čokoľvek v nezbadateľnej jednote. Musíš, aby hrôza z Tvojej nekonečnosti odo mňa odstúpila, nechať Tvoje nekonečné slovo, aby sa stalo konečným, nechať ho vojsť do môjho tesného priestoru, aby sa tam vložilo, bez toho aby zborilo tesný dom mojej konečnosti, v ktorom jedine môžem bývať. Potom mu budem môcť rozumieť, bez toho aby Tvoja a jeho nekonečnosť miatla môjho ducha a vnukala úzkosť môjmu srdcu. V Tvojom „skrátenom slove“, ktoré nehovorí všetko, ale niečo, čomu môžem rozumieť...

Nehovor všetko, čím si vo svojej nekonečnosti, povedz len, že ma miluješ, že si ku mne dobrý.

Ty si prikázal, aby sa more Tvojej nekonečnosti neprelialo ponad úbohú ohradenie môjho malého políčka, uzavretého, ale chráneného Tvojou nekonečnosťou. Z Tvojho mora by mala prichádzať len jemná rosa na moju biednu malú zem. Ty si ku mne prišiel v ľudskom slove.

Keď nás miluje toto ľudské srdce, srdce Tvojho Syna...⁴

BOH MOJICH MODLITIEB

Moje modlenie mi často pripadá len ako „úloha“, ktorú vybavujem a potom som rád, že ju mám za sebou.⁵

Mlčíš snáď preto, že ticho sústredene načúvaš, až budem skutočne hotový, aby si potom povedal svoje slovo, slovo Tvojej večnosti, aby si potom ten môj celoživotný monológ úbohého tvora nesúceho svoje bremeno v temne tohto sveta ukončil žiarivým slovom večného života, aby si mi do srdca vložil seba samého? Že by môj život bol v podstate len krátka strelná modlitba – a všetky moje modlitby by boli len jej formuláciou v ľudských slovách?⁶

TRH MÁRNOSTI

... v každodennej povrchnosti, v ktorej žijem, som sám sebe odcudzený a nie som u seba. Ako Ťa teda môžem hľadať, vzdialeného Boha, ako sa môžem Tebe odovzdať, keď som nenašiel sám seba?

Keď utekám pred modlitbou, nechcem utiecť pred Tebou, ale sám pred sebou vo svojej povrchnosti; nechcem uniknúť Tvojej nekonečnosti a svätosti, ale pustej prázdnote trhoviska svojej duše, na ktorom blúdím, keď utekám pred svetom a napriek tomu nemôžem vstúpiť do svätyne vnútra, v ktorej by som Ťa mohol nájsť a Tebe sa klaňať. Čože Tvoj súcit nechápe, že ja, vylúčený z miest, kde Ty prebývaš, a vyhodený na trhovisko pred Tvojím chrámom, toto trhovisko vždy znovu plním prázdny zhom sveta? Čože Tvoje milosrdenstvo nechápe, že prázdny hluk tohto zhonu je mi sladší než ticho pod mrakom?

⁴ str. 18-20

⁵ str. 22

⁶ str. 24

... čakanie, mlčanlivá pohotovosť...

...stratený v záležitostiach tohto sveta...

... čakať v predsieni svojej a Tvojej svätyne, musím ju vyprázdňovať od hluku sveta...⁷

BOH MÔJHO POZNANIA

... ja som vskutku ja, sám sebou...

...ja lačniam po pravom vlastní vecí, po živote, v ktorom je všetka skutočnosť, nie len jej pojmy a slová, prúdi ako šumiaca melódia do môjho srdca.

Vtedy si sa, bez toho, aby si sa pýtal, stal osudom môjho srdca.

V krste si, Otče, vyslovil svoje slovo vo mne, Slovo, ktoré bolo pred všetkými vecami, ktoré je skutočnejšie než ony, a v ktorom len všetka skutočnosť a všetok život majú svoje trvanie.

Týmto slovom nebude duch nikdy znavený, pretože je len jedno, ale nekonečné, vynára sa v mojom vedomí len na krátko a nepôsobí dojmom presýtenia...

Toto slovo potrebuje pre mňa ešte výklad vonkajším slovom, ktoré počujem a prijímam vierou. Tvoje slovo je pre mňa ešte temné, ozýva sa z najväčších hĺbok môjho srdca, do ktorých si ho vložil, len nesmelé a ticho akoby vzdialenou ozvenou do najvrchnejších vrstiev môjho vedomia...⁸

Všetko, čo viem a čomu som sa učil, má ma len jednoducho doviest' k Tebe.. Keď ma takto disponuje, potom smie opäť zmiznúť v zabudnutie.

Ty jediný budeš ku mne hovoriť, Ty, Slovo od večnosti do večnosti. Potom všetky ľudské slová zmlknú,... „Budem poznávať, ako som ja sám poznaný“, budem chápať Teba samého... žiadny obraz, žiadny pojem...

Ty sám si moje poznanie a moja skúsenosť, Ty, Bože jediné poznanie, ktoré je večné a je šťastím bez konca.⁹

BOH ZÁKONOV

Tvoje zákony, ktoré si nám dal, nie sú putá. Tvoje prikázania sú prikázaniami slobody, to je pravda. Vo svojej drsnej triezvosti a neúprosnej prísnosti nás oslobodzujú od tupého poklesnutia do našej vlastnej obmedzenej povahy. ... Sú pravdivé, pretože prikazujú, aby sme to, čo je hore, stavali nahor, a čo je nízke, nepovyšovali na oltár svojho života.

⁷ str. 26-28

⁸ str. 31-33

⁹ str. 34-35

Aby som Ťa mohol v liturgii hodín chváliť „v žalmoch a chválospevoch a duchovných piesňach“ (Ef 5,19), musím mať k tomu „dopravný poriadok“, directorium....

... slabí a naše srdce je zlé...

Tvoju slobodu nemôžem nikdy získať protestom k tým mocnostiam, ktoré majú svoje poverenie od Teba. ... búri sa moje pohodlie, moja tvrdohlavosť...¹⁰

... neprichádzam k zrelosti povoľnosťou k žiadostiam, ale plnením povinností. nie každá povinnosť je donútením a nie každá záľuba je už vysokou mravnosťou... Daj mi, aby som nepatril k tým nedospelým deťom, ktoré chcú mať všetko inak, než je treba a než je žiadúce.

Viem tiež, že všetky dobré predpisy a rozkazy, obrady a zvyky, metódy a návody, ktoré sú mi nariadené alebo aspoň doporučené, môžu byť stelesnením lásky, ak ju mám, ale že sa stávajú len mŕtvym bremenom, ak som príliš slabý a ak je vo mne málo života, aby som im vdýchol dušu.

... úzkou bránou Tvojich príkázaní do voľnej diaľky Tvojho Ducha...¹¹

Ako to mám robiť, aby som sa v nich s Tebou stretával? ... plnič vonkajších príkazov, „legalista“, alebo úzkostlivý adorátor svätej litery...

V dodržiavaní zákonov ľudskej vrchnosti však nenachádzam nič než ľudskú vôľu, ktorá zotročuje, keď v nej nemilujem Teba.

V žiadnom príkaze nenáležím ľuďom, ale Tebe.¹²

BOH MÔJHO VŠEDNÉHO DŇA

TRH

Chcem Ti predložiť svoj všedný deň, Pane. Dlhé hodiny a dni, ktoré sú naplnené všetkým možným, len nie Tebou. Pozri na tento všedný deň, môj mierny Bože, ktorý si milosrdný k človeku, ktorý neznamenať takmer nič než všedný deň; pozri na moju dušu, ktorá nie je nič než cesta, na ktorej sa nekonečne posúva haraburdie sveta, jeho nespočetné maličkosti, prázdne reči a márna uponáhľanosť, zvedavosť a predstieraná dôležitosť. Nie je snáď moja duša pred Tebou a pred Tvojou nepodplatiteľnou pravdou ako trhovisko, kde si predavači haraburdia zo všetkých strán dávajú zraz a predávajú svoje úbohé bohatstvo, kde ja a ľudia a svet v otupujúcom nepokoji rozkladáme svoje ničotnosti? ... moja úbohá duša sa stala akoby obrovskou zásobárňou, do ktorej sa dováža deň čo deň „všetko“ zo všetkých strán, až je naplnená až po strechu len všedným dňom.

Ako mi bude v tej hodine, keď náhle všetok ten brak všedného dňa bude vymetený z tej zásobárne, ako mi bude v hodine mojej smrti? Keď raz mocná tiah smrti neúprosne vylisuje z môjho života, zo všetkých dní a dlhých rokov ich pravý obsah, aký potom bude

¹⁰ str. 37-39

¹¹ str. 40-41

¹² str. 42-44

výsledok? ... niekoľko okamihov, do ktorých sa Tvoja láskyplná milosť s bázňou placho uchýlila ako v slepom kúte môjho života naplneného všetkým tým haraburdím.

... nie vždy sú svetské záležitosti tým, čo robia moje dni všednými, ale ja sám som ten, kto môže premeniť i najsvätejšie dianie v hodiny šedých všedných dní.¹³

Nie je to snáď jeho posledné víťazstvo, keď vyhorelému srdcu sa i vlastné veci všedného dňa stanú ľahostajnými, veci, ktoré nám tak ľahko pomáhajú prehlušovať dlhú chvíľu a prázdnotu srdca? Je snáď unavené a sklamané srdce Tebe bližšie než srdce svieže, svetsky radostné? Kde si vlastne k nájdeniu, keď na Tebe rozkoš všedného dňa dáva zabudnúť, a ani jeho sklamanie Ťa ešte nenašlo, ba činí trpké a choré srdce ešte neschopnejším Ťa nájsť?

Môj Bože, keď je možné Ťa vo všetkom stratiť, keď ani modlitba, ani liturgická slávnosť, ani ticho kláštora, ani veľké sklamanie zo všetkého nevyľúči toto nebezpečenstvo, potom náležia tiež ešte tieto sväte nevšedné veci vždy ku všednému dňu. ... pokaziť a ukradnúť to jediné potrebné, môjho Boha.

Boh prichádza neustále k nám, prostredníctvom vecí i sám bezprostredne, a žiada od nás pohrúženie kontemplácie i úsilie akcie, a to tak, že jedno druhému neprekáža, ale oboje sa navzájom posilňuje. A preto vnútorný človek vlastní svoj život týmto svojským spôsobom, spočítaním v Bohu a pôsobením vo svete. A v každom z nich je celý, nerozdelený... A zostáva v Bohu, a vychádza napriek tomu ku všetkým tvorom v láske, ktorá všetko obsiahla, v cnostiach a v spravodlivosti.

... môj všedný deň Tvojím dňom....

Pred Tebou sa všetka mnohosť zjednocuje, všetka rozptýlenosť sústreďuje, všetka vonkajškosť je v Tvojej láske ešte vnútornejšia.¹⁴

BOH ŽIVÝCH

Tvoje mlčanie v tomto čase nie je nič iného, než skoré zjavenie večného slova Tvojej lásky.¹⁵

BOH MOJICH BRATOV

Idem len k tým, ktorých som si sám vybral, a zostanem tak dlho, ako sa mi páči. Teraz je to však inak: ľudia, ku ktorým som poslaný, si vyvolil Ty, nie ja. Nemusím byť ich priateľom, ale služobníkom. A keď som nimi znechutený, nie je to znamením odchodu ako predtým, ale Tvoj rozkaz, aby som ostal.

MALÝ A VEĽKÝ PRÍBEH

Chcú mi rozprávať o svojich úbohých, malých starostiach, chcú mi svoje srdce vysypať, a – môj Bože – čo je to potom, čo tu vysypú: hrozná zmes dojemných a smiešnych vecí, malé

¹³ str. 45-47

¹⁴ str. 48-51

¹⁵ str. 55

pravdy a veľké lži, zmes drobných bolestí, ktoré berú vážne, a veľkých hriechov, ktoré ospravedlňujú. A čo potom odo mňa títo ľudia chcú? Ak to nie sú práve peniaze, pomoc v núdzi alebo malá útecha súciteľného srdca, ktoré u mňa žiadajú, potom na mňa väčšinou hľadajú ako na agenta poisťovne, s ktorým chcú uzavrieť životné poistenie, aby si Ty do ich života nemohol vpadnúť s preveľkou mocou svojej svätosti a spravodlivosti a vyplašiť ich z ich malých všedných starostí a drobných sviatočných potešení, ale aby mohli byť pre tento a ďalší život upokojení.¹⁶

Nie je snáď moje srdce samo už dost' úbohé a slabé, takže ešte druhí musia vysypať svoje rovnaké srdce do toho môjho?

... večný život je smrteľne chorý, kde by pre Teba musel byť postavený oltár... ... sami ešte nikdy nenašli cestu tam, kde je každý človek chorý na smrť...

Ty jediný si cesta, si dvere, skrze ktoré nájdem prístup k duši svojho brata. Musím nájsť cestu k Tebe, vždy hlbšie vstúpiť v Teba, ak nemám byť viac menej zhovievavo videným, či iba trpeným hosťom vo všednom dni druhého človeka, ak smiem vstúpiť tam, kde v ňom prebýva Tvoje večné svetlo alebo Tvoja večná temnota. ... len ten je vo svojej starostlivosti u ľudských duší, kto je u Teba...¹⁷

BOH MÔJHO POSLANIA

Tvoje poslania sa stali mojím vlastným životom a robia si bezohľadne nárok na všetky moje sily, chcú čerpať z môjho života. ... V Tvojej službe nie sú žiadne služobné hodiny, po ktorých skončení by som mohol byť svojím pánom.

Tvoju milosť mám predávať ďalej a inak nič.

Tvoj úrad a môj život sa nedajú oddeľovať.

Aj keď Tvoju čiru pravdu hlásam, takisto kážem vždy zároveň svoju vlastnú stiesnenosť, svoju obyčajnosť, seba, priemerného človeka. Ako mám ľudí priviesť k tomu, aby tú hroznú zmes Teba a mňa, ktorá sa nazýva mojím kázaním, oddelili, Tvoje slovo do srdca prijali a na mňa, kazateľa zabudli?¹⁸

BOH, KTORÝ MÁ PRÍŠŤ

A vždy znovu sa sústreďuje všetka núdza a všetka túžba a čakanie plné dôvery do slova: „Príď!“

Mohol si svojím príchodom k nám prísť bližšie než tým, že si tak veľmi vošiel do našich obyčajných každodenností, že Ťa skoro už nemôžeme odlíšiť od iných ľudí, Bože, ktorý si sa nazval Synom človeka? A predsa sa modlíme: Príď. A predsa nám toto slovo vychádza tak

¹⁶ str. 59-60

¹⁷ str. 62-64

¹⁸ str. 69-70

zo srdca, ako kedysi patriarchom, kráľom a prorokom, ktorí Tvoj deň zahliadli len z diaľky a jemu žehnali. ... Na prvých stránkach svätého Písma je Tvoj príchod už prisľúbený, a predsa je na jeho poslednom liste, ku ktorému už nemôže byť nič pridané, modlitba: „Príd, Pane Ježišu!“

Si Ty nedostihnuteľne vzdialený, ku ktorému putujú v ústrety všetky časy a všetky pokolenia, všetky túžby srdca po cestách, ktoré nikdy nekončia, si Ty len vzdialený horizont okolo zeme našich skutkov a nášho utrpenia, ktoré zostáva vždy rovnako ďaleko, kamkoľvek len chceme putovať?¹⁹

Je toto Tvoj príchod, urobili preto ľudia svoje nezmerateľné dejiny jediným veľkým adventným chórom, jediným volaním po Tebe a po Tvojom príchode?²⁰

¹⁹ str. 74-75

²⁰ str. 78-79